

Analyse: mogelijke gevolgen van de Amerikaanse verkiezingen voor toegang tot seksuele en reproductieve rechten (SRGR) en vrouwenrechten wereldwijd.

Het aantreden van de Amerikaanse regering in januari 2017 zal naar alle waarschijnlijkheid de komende jaren gevolgen hebben voor de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en vrouwenrechten wereldwijd. Hierna gaat een korte beschrijving van enkele scenario's die zich kunnen voordoen. Die scenario's zijn gebaseerd basis op

- 1) De ervaringen met het beleid van de vorige Amerikaanse Republikeinse presidenten Bush Junior, Bush Senior en Reagan;
- 2) De publieke standpunten en het gevoerde beleid van vooraanstaande figuren die deel zullen uitmaken van de nieuwe Amerikaanse administratie; en
- 3) Analyses uit internationale media die volgden op de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

De VSA en seksuele gezondheid

Zoals blijkt uit onderstaande illustratie zijn de Verenigde Staten van Amerika (VSA) de grootste ontwikkelingsdonor wereldwijd en de grootste donor van gezinsplanning en hiv-programma's in het bijzonder.

Naar schatting spendeerden de VSA in 2015 \$610 miljoen aan bilaterale hulp voor reproductieve gezondheid.¹ In 2016 spendeerden de VSA ca. 6,8 miljard dollar aan de aanpak van hiv wereldwijd.²

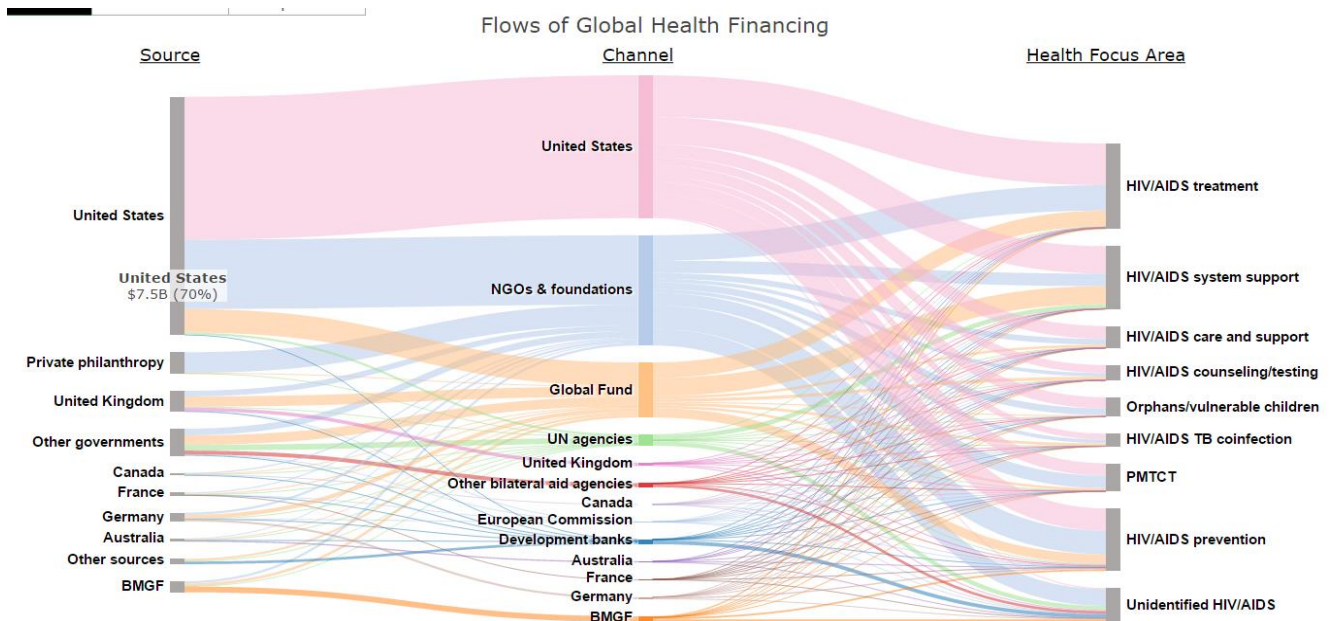
Volgens de onderzoeksinstelling *Guttmacher Institute* zou de Amerikaanse ontwikkelingshulp verantwoordelijk zijn voor de toegang tot anticonceptie voor 28 miljoen vrouwen en koppels, het voorkomen van 1,9 miljoen onveilige abortussen, 12.000 gevallen van moedersterfte en 6 miljoen ongeplande zwangerschappen.³

¹ <https://www.theguardian.com/global-development/2016/nov/12/us-aid-women-sexual-health-worldwide-could-be-cut-dramatically-under-trump>

² <http://kff.org/global-health-policy/fact-sheet/u-s-federal-funding-for-hiv-aids-trends-over-time/#footnote-190024-2>

³ <https://www.guttmacher.org/article/2015/04/just-numbers-impact-us-international-family-planning-assistance>

Financiering voor internationale gezondheid

Een conservatieve administratie

Nadat hij verkozen was als nieuwe Amerikaanse president noemde Donald Trump zich in zijn eerste televisie-interview pro-life (cf. anti-abortus).⁴ Hoe hij over andere thema's van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) denkt, is voorlopig minder duidelijk. Verschillende van zijn medewerkers en belangrijke figuren in zijn transitieteam zijn uitgesproken tegen abortus, tegen relationele en seksuele vorming en tegen gelijke kansen voor holebi's en transgender.

Zo is vice-president Mike Pence een steunpilaar van de conservatieve Amerikaanse Tea-Partij Beweging. Hij heeft verschillende uitspraken gedaan en beleid gestemd waaruit blijkt dat hij een tegenstander is van toegang tot seksuele gezondheidsdiensten, met inbegrip van toegang tot abortus, relationele en seksuele vorming en gelijke kansen voor seksuele minderheden.

Ter illustratie:⁵

- Mike Pence steunde de maatregel van voormalig Amerikaanse president Bush Jr. waardoor 33% van de Amerikaanse ontwikkelingshulp voor hiv-preventie naar 'abstinence' -programma's ging;
- Als gouverneur van Indiana beëindigde hij de financiering voor de seksuele gezondheidsorganisatie Planned Parenthood waardoor de toegang tot hiv-testen in het district Scott County gedurende twee jaar moeilijker werd;
- Als gouverneur van Indiana ondertekende hij op 26 maart 2015 de 'Indiana Senate Bill 101', ook bekend als de 'Indiana Religious Freedom Restoration Act'. Deze wet werd door criticasters gezien als een wet die discriminatie van LGBT-personen zou toelaten;
- Als gouverneur van Indiana ondertekende hij verschillende wetten met bijkomende obstakels voor de toegang tot veilige abortus in de staat.

⁴ <http://www.cbsnews.com/news/trump-promises-pro-life-justices-supreme-court-same-sex-marriage/>

⁵ <https://www.theguardian.com/us-news/2016/oct/04/mike-pence-led-anti-lgbt-backlash-trump>

Isolationisme of multilateralisme?

De 'America first'- doctrine van de nieuwe administratie doet vermoeden dat ontwikkelingssamenwerking niet hoog op de agenda van de nieuwe administratie zal staan. USAID, het Amerikaanse ontwikkelingsdepartement dat een sterke speler is op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), kan inkrimpen of geabsorbeerd worden door het ministerie van buitenlandse zaken.

De Obama-administratie nam binnen de Verenigde Naties een voortrekkersrol op bij de promotie van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, vrouwenrechten en bij de aanpak van hiv, bvb. binnen de Commissie over de Status van de Vrouw, binnen de Commissie over Bevolking en ontwikkeling, binnen de bestuursorganen van de Wereldgezondheidsorganisatie, UNAIDS, UNFPA en andere internationale organisaties en VN-conferenties.

Daarnaast was er sterk Amerikaanse leiderschap in de aanpak van transnationale gezondheids crises zoals de verspreiding van het ebola- en zikavirus. Het aanpakken van het zikavirus houdt sterk verband met een gebrekkige toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Het valt af te wachten of de Trump-administratie binnen de bestuursorganen van internationale organisaties en binnen de Verenigde Naties oppositie zal voeren tegenover SRGR, eerder een passieve rol zal opnemen of zich simpelweg zal 'terugtrekken'. Het valt niet uit te sluiten dat de VSA een proactieve en agressieve diplomatieke strategie ontwikkelen tegenover seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en vrouwenrechten, bijvoorbeeld door engagementen en taal binnen de Verenigde Naties te ondermijnen.

De VSA kunnen in ontwikkelingslanden *anti-choice* initiatieven ondersteunen die de realisaties van de afgelopen 10 jaar op de helling zetten. Binnen Europa kunnen bestaande *anti-choice* netwerken aan slagkracht en invloed winnen door in te pikken op de ontwikkelingen binnen de VSA.

Minder middelen voor SRGR

De Trump-administratie kan teruggrijpen naar het beleid van vorige Republikeinse administraties onder Bush Junior, Bush Senior en Reagan. De zogenaamde 'Global Gag Rule' (GGR) of Mexican City Policy (1984) komt dan weer in voege: de GGR verbiedt dat Amerikaanse middelen ten goede komen van organisaties die betrokken zijn bij activiteiten die verband houden met abortus, zelfs als die door andere donoren worden gesponsord. Deze activiteiten houden ook informatie over abortus in en dus niet enkel het voorzien van abortusdiensten.⁶ In sommige landen had dit beleid het effect van een 'fall-out': organisaties die zich toededen op andere thema's van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, bvb. aanpak van kindhuwelijken of reproductieve gezondheid, werden ook getroffen. Op het terrein waren er verschillende ontwikkelingspartners die niet langer wensten samen te werken met seksuele en reproductieve gezondheidsorganisaties uit vrees voor verlies van Amerikaanse steun.

Concreet wordt verwacht dat IPPF of The International Planned Parenthood Federation, de grootste NGO op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten wereldwijd en ook UNFPA, het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties, geen steun meer zullen ontvangen van de nieuwe administratie.

Het is nog niet duidelijk of de Trump-administratie evenveel middelen zal investeren in PEPFAR (President's Emergency Plan For Aids Relief), het grootste aidsbestrijdingsprogramma's ter wereld en hoe die middelen besteed zullen worden.⁷ Onder de Bush administratie werd miljoenen dollars gespenseerd aan inefficiënte *abstinence-only* (onthoudings)programma's. Volgens een studie uit 2015 had de \$1,3 miljard dollar die de Amerikaanse overheid spendeerde aan de promotie van 'abstinence-only' - ontwikkelingsprogramma's geen

⁶ <http://pai.org/30-years-of-the-global-gag-rule/>; <http://kff.org/global-health-policy/fact-sheet/the-u-s-government-and-international-family-planning-and-reproductive-health/>

⁷ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3984004/>;
<http://content.healthaffairs.org/content/35/5/856.abstract?sid=fd96f17d-72c6-43b6-8b7d-de1f4d5c1365>;

significante impact.⁸ De hoofdconclusie van die studie is eigenlijk *understatement*: in verscheidene landen gingen miljoenen dollars naar ultraconservatieve en religieus geïnspireerde organisaties waarvan de programma's schade berokkenden aan de aanpak van hiv.

De kans bestaat dat USAID zich zal terugtrekken uit initiatieven rond hiv, SRGR en vrouwenrechten. Voorbeelden zijn 'Family Planning 2020', het 'Ouagadougou Partnership for family planning', het 'Partnership for Maternal, Newborn and Child Health' en het Robert Carr Civil Society Network Fund.

Gevolgen voor de Belgische buitenlandse betrekkingen

België, dat op internationale fora een pleitbezorger is van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en vrouwenrechten, zal zowel binnen als buiten Europa moeten rekening houden met een internationaal klimaat dat minder gunstig is. Binnen de Europese Unie zullen landen zoals Polen, Malta en Hongarije, landen met een uitgesproken *anti-choice* / anti-SRGR agenda, zich mogelijk assertiever opstellen en gesteund voelen door die internationale ontwikkelingen.

Binnen de Verenigde Naties zullen de progressieve landen uit Europa, Latijns –Amerika en daarbuiten niet langer kunnen rekenen op de Amerikaanse steun voor sterke taal en engagementen rond SRGR en vrouwenrechten. Binnen de bestuursorganen van verschillende internationale organisaties waar zowel België als de VSA lid van zijn (vb. UNAIDS, WHO, Global Fund, UNFPA,...) zullen de VSA andere, mogelijke *anti-choice* accenten leggen.

In de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingsorganisaties kunnen Belgische ontwikkelingsactoren geconfronteerd worden met grotere weerstand tegenover SRGR en vrouwenrechten.

Door een minder sterk engagement van de VSA op het vlak van ontwikkelingssamenwerking en SRGR in het bijzonder, zal de financieringskloof voor SRGR en vrouwenrechten in de komende jaren waarschijnlijk toenemen.

⁸ <http://www.aidsmap.com/page/2949285/>